

Kõrgem Kunstikool Pallas

Mööbliosakond

Moldpilli konserveerimine ja rekonstrueerimine

Lõputöö

Anastasia Malkova

Juhendaja: Kurmo Konsa, PhD

Kaasjuhendaja: Roland Suits

Tartu
2023

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1 MOLDPILLI AJALUGU	4
1.1 Mis on moldpill?	4
1.2 Moldpilli kasutus Eesti talurahva igapäevaelus	6
2 MOLDPILLI KONSERVEERIMINE	8
2.1 Pilli kirjeldus.....	8
2.2 Pilli algseisund	9
2.3 Konserveerimiskava.....	10
2.4 Konserveerimisprotsess	10
2.5 Lõpptulemus	12
3 PILLIDE KOOPIAD JA REKONSTRUKTSIOONID. MOLDPILLI REKONSTRUEERIMINE	13
3.1 Milleks luuakse koopiaid ja rekonstruktsioone?	13
3.2 Moldpilli rekonstrueerimine	14
3.2.1 Virblipakk	14
3.2.2 Virbel	15
3.2.3 Otsaklots	16
3.2.3 Küljed	16
3.2.3 Põhi	17
3.2.4 Kõlakaas	18
3.2.5 Keelehoidja.....	20
3.2.6 Sadul	20
3.2.7 Sõrmlaud	21
3.2.8 Lõppviimistlused.....	22
3.2.9 Lõpptulemus.....	24
KOKKUVÕTTE	26
SUMMARY	27
KASUTATUD KIRJANDUS	29
LISAD	30
LISA 1. Moldpillid Eesti muuseumites(koostatud MUIS andmetel)	30
LISA 2. Restaureerimisprotokoll	33

SISSEJUHATUS

Lõputöö annab ülevaate monohordist ehk moldpillist, selle ajaloolisest taustast, konserveerimisest ja instrumendi rekonstruktsiooni valmistamisest.

Konserveeritav pill on pärit Saaremaalt Sõrve külast ning kannab endas väärikat ajalugu. Pill on oma välimuse poolest väga ainulaadne ja eriline. Väärtuslikuks teeb selle ebaharilik kuju, mis erineb üldlevinud moldpillist. Pilli ehitus viitab sellele, et see on valmistatud Saaremaal, ilmselt mõne talupoja poolt. Praktilise töö eesmärgiks on pill minimaalselt sekkudes konserveerida.

Paralleelselt konserveerimisele valmib moldpilli rekonstruktsioon. Rekonstruktsiooniga püüan eelkõige tuletada pilli esialgset välimust ning valmistada mängitav pill.

Pill sattus minu kätte läbi kursusekaaslase, kelle vanatädi oli leidnud selle pööningult koristustööde käigus. Esimesest hetkest, kui olin pilli kätte võtnud, teadsin, et tahan selle töö kindlasti ette võtta. Kaardistades oma võimalusi pöördusin Eesti Rahva Muuseumi konservaatori Roland Suitsu poole ning peale põhjalikku vaatlemist ja pikka arutelu tekkis idee olemasolev pill minimaalse sekkumisega ära konserveerida, selleks, et säilitada seda võimalikult algupäraselt. Kui jätta pilli puuduvad osad taastamata, kaotab pill oma funktsionaalsuse. Probleemi lahenduseks on luua mängitav rekonstruktsioon, läbi mille saame säilita pilli, tuletada kuidas võis see omaniku käes välja näha ning kanda selle kõla edasi tulevastele põlvkondadele.

Lõputöö esimeses peatükis annan ülevaate moldpilli ajaloost, kuidas see on välja arenenud selliseks nagu me teda tänapäeval tunneme ja näeme ning millist rolli mängis see meie Eesti talurahva elus.

Töö teises osas kirjeldan pillide konserveerimise meetodeid ja eetikat, mida peaks silmas pidama pille konserveerides. Seejärel kirjeldan moldpilli algseisundit ja selle kahjustusi, lõpetades konserveerimisprotsessi ja lõpptulemusega.

Kolmandas peatükis, räägin põgusalt koopiatest ja rekonstruktsioonidest ning konserveeritava pilli rekonstrueerimise protsessist.

Lisades on välja toodud restaureerimisprotokoll ning tabel moldpillidest Eesti muuseumites.

Antud lõputöö pakub minu jaoks põnevat väljakutset ning võimalust täide viia minu kunagine unistus- konserveerida muusikainstrument.

1 MOLDPILLI AJALUGU

Antud peatükk tutvustab põhjalikumalt moldpilli, täpsemalt, mis pilliga on tegemist ning millist rolli mängis ta Eesti talurahva elus. Terve peatükk toetub Igor Tõnuristi raamatule „Pillid ja pillimäng Eesti külaelus“.

1.1 Mis on moldpill?

Tegemist on poogenpilliga, millel on tavaliselt üks, kuid võib olla ka kaks või enam keelt. Keelte arvust on tulnud ka nimi „monohord“. Pill on ehituselt piklik ja tagurpidi molli (küna) kujuline, mille keele all on sõrmlaud ja nootide tähtmärgid (joonis 1). Moldpilli mängitakse vibulaadse poogna abil. Ammusest ajast on moldpilli peetud Eesti rahvapilliks, kuigi tegelikkuses on see tulnud meile hoopis Skandinaaviast, eelkõige Rootsist, kus on ta kandnud Psalmodikoni nime.



Joonis 1: moldpill poognaga, Eesti Rahvamuuseumi kogu

Pill on oma ajaloo poolest väga rikas, nimelt ulatuvad tema juured 6. sajandi Kreekasse, kus see kandis monohordi nime ning mida kasutati teadusliku instrumendina muusika intervallide mõõtmiseks. Vana-Kreeka filosoof Pythagoras oli avastanud keelpilli pikkuse ja



Illustratsioon, mis kujutab Pythagorast teostamas harmoonilisi eksperimente venitatud vibreerivate keelpillidega. Franchino Gaforilt, Theorica Musice (Milano, 1492).

kaashäälikuliste muusikaintervallide lihtsate vahekordade vastavuse, näiteks keelpilli jagamine osadeks vahekorras 2:1 või 3:2 annab vastavalt täiusliku oktaavi ja perfektse kvindi (helirea 5. aste) intervallid. Pythagoras ja tema järgijad uskusid, et kogu universumit saab mõista muusikaliste harmooniate ja lihtsate matemaatiliste vahekordade kaudu. Kuni 17. sajandini välja uskusid astronoomid, nagu Johannes Kepler (1571–1630), et planeedid liiguvad nii, et tekiks mingi kosmiline harmoonia. See tõttu Astronoomia ja muusikalise harmoonia uurimine käisid käsikäes ning muusikat peeti kogu keskajal ja varauusajal teaduse osaks.

Hilisemalt hakati monohordi kasutama muusikainstrumentina. Skandinaaviasse jõudis pill 19. saj alguses ning kandis seejärel psalmodikoni nime. Pilli kasutati Rootsis ja teistes riikides Luterlike koraalilaulude saateks. (Whipple muuseum)

19. saj alguses hakati Skandinaavia luterlikes maades pöörama suurt tähelepanu koguduselaulu taseme tõstmisele. Kuna maakirikutes puudus orelil kasutamise võimalus, toimus aja jooksul koraali viiside rahvapärastamine ja muutmine ning kirikumeeste arvates ületas see lubatavuse piiri. Koraali viisid omandasid suulises kasutuses palju muudatusi ning piirkonniti erinesid nad veel rohkemgi. Seetõttu kippus kaduma nii kodudes kui ka kirikutes puhas luterlik koraal. Rootsis hakkas kirikulaulu innukalt korrastama pastor Johannes Dillner (1785-1852), kelle reformi eesmärgiks 1829. aastal oli jälgida, et helid oleksid puhtad ja lihtsad. Peale koguduselaulu taseme parandamist pöörati erilist tähelepanu ka külakoolidele. Ilma pillideta oli koolilastele koraalide õpetamine väga keeruline. Orelid ja viiulid olid kallid ning enamus õpetajatel puudus igasugune pillimängimise oskus. Seetõttu oli vajadus suhteliselt lihtsa ja odava instrumendi järele üsna suur. Rahvapillide, näiteks *hummel*'i (joonis 3), kasutamist ei peetud eriti sündsaks, kuna tegemist oli tantsupilliga. Sellest mõjutatuna konstrueeris pastor J. Dillner 1829. aastal monohordi ja *hummel*'i baasil ühekeelise poogenpilli, mille keele all oli sõrmlaud ja nootide tähtmärgid. Sealt sündis psalmodikon, mida J. Dillner oli soovitas Rootsi koolidele koolipilliks ning avaldas ka vastava mänguõpiku. Oma tehniliste võimaluste, heli tugevuse ja ilu poolest, ei saanud psalmodikon viiuliga võistelda, kuid pilli ehitus ja käsitlemise



Joonis 3: *Hummel*, vana Euroopa keelpill

lihtsus vastas külakoolide vajadustele. Hiljem levis psalmodikon üleriigiliselt üsna kiiresti ning omandas vaimuliku instrumendi maine, mis väljendus ka pilli nimetuses „psalmodikon“ (tuleneb sõnast psalmid- kiituslaulude ja palvete kogumikud). Rootsis oli see pill eriti populaarne 1840.-1860. aastail, levides sel ajal ka edasi järgmistesse luterlikesse naabermaadesse: Soome, Norra, Taani, Eesti ja Läti. Vähesel määral tunti psalmodikoni ka Lääne-Leedu luterlikes piirkondades.

1.2 Moldpilli kasutus Eesti talurahva igapäevaelus

Väga palju informatsiooni moldpilli jõudmisest Eestisse ning tema kasutamisest siin on läinud kaduma või ei eksisteeri üldse, nii et väga palju infot on võimalik ainult oletada või tuletada olemasolevatest tekstidest. Millal ja millistel asjaoludel toodi psalmodikon Eestisse, pole selge. Kuna Rootsisis kasutati seda koolipillina, võib eeldada, et ka meie koolides võis see kasutuses



Joonis 4: Psalmodikon, mängimas Rootsi Djurmo kooli muuseumis

olla. Muusikapedagoog Heino Rannapi sõnul oli „Liivimaa Lutheri usu maakoolide õpetuses“ kirjas, et 1874. a. oli nõue igas vallakoolis omada muusikainstrument. Selle kohaselt pidi igas koolis olema kas viiul, klaver, orel või harmoonium. Sellesse loetellu kuulus ka monokord ei mõu ehk arvatavasti võis tegemist olla moldpilliga. Huvitav teade uue pilli kasutamise kohta külakoolides leidub ka koguteoses „Võrumaa“, kus Rõuge kihelkonna kooliolude kirjelduses, mis oli seotud Kasaritsa valla koolidega, kirjutati, kuidas laulmist oli õpetatud häälega, ning hiljem olevat kihelkonna koolivalitsus muretsenud igale koolile iseäralise pilli. See pidavat olema imiku puusärgi sarnane, ühe traat- või soolekeelelega. Mängimisel asetati muusikainstrument lauale ja mängiti sõrmi keelele asetades poognaga. Antud teade on tähelepanuväärne ka seetõttu, et mainiti kuidas moldpill polnud Kagu-Eestis millegi pärast eriti kasutuses.

Enamus moldpille, mis leidub Eesti muuseumites (vt. Lisa 1) on pärit hoopis talurahvalt, mitte koolidest, arvatavasti selle tõttu on muusikateadlased pidanud seda vanaks rahvapilliks. H.Rannap arvab näiteks, et rahvakoolid on kasutusele võtnud sobilikud rahvapillid ning esitab fakte selle kohta kuidas õpilased on toonud kooli moldpille, mida õpetajad hiljem tundides kasutasid. Selle tulemusena jääb mulje, et moldpill on juba ammu Eesti rahvamuusika osa. Pole sugugi võimatu, et koolis kasutatavad moldpillid liikusid koolidest edasi talurahva peredesse. On olemas ka andmeid sellest, et koolilapsed ise meisterdasid moldpille kooli instrumendi järgi ja õppisid neil noodist mängima.

Moldpilli „kooli päritolule“ Eestis osutuvad nii otsesed viited sellele, et see oli kooliõpetajate pilliks 1860.-1890. aastail kui ka pilli mõned kohalikud nimetused. Üldtuntud rahvapärased nimetused on mollpill ja moldpill, mis tulenevad altpoolt tihti lahtise ja pikliku kõlakasti sarnasusest küna ehk molliga. Kuid laialt on tuntud ka sellised nimetused nagu laulupill,

laulukannel, mis on pärit Emmaste, Jüri, Kadrina ja Saaremaa kandist ning mis osutavad pilli seosele lauluga. Tähelepanu väärib ka nimetus harmoonik (Vigala, Ridala, Nissi, Rapla, Simuna), mis eeldab nooditundmist ja vaevalt võinuks tekkida talurahva seas.

Tõenäoliselt massilist moldpillide tootmist Eestis polnud ning neid valmistasid tavaliselt koolide õpetajad, õpilased ja talupojad ise. Kõik muuseumikogudes olevad pillid on välimuselt üsna sarnased (v.a mõned erandid) ja ei erine eriti oma Rootsi prototüübist. Tunduvalt kauem säilis moldpill koduses musitseerimises. 1880.-1890. aastail oli see veel üsna palju kasutuses olev pill, seejärel algas selle taandumine. Pilli kasutati kuni I maailmasõjani, üksikjuhtudel ka peale seda.

Aja jooksul pilli funktsioon laienes ning sellel prooviti ka ilmalikke, sealhulgas ka uuemaid, rahvalauluviise mängida. Rohkem sobisid selleks aeglased viisid. Mõned koorijuhid kasutasid moldpilli kooripartiide õpetamiseks. Jüri kihelkonnas on üritatud moldpillil luua ka tantsumuusika, kuid kahjuks ei läinud see edukalt. E.Simm on kirjeldanud enda seminari töös, et antud pill ei olnud kohane tantsutükkide tantsimiseks pilli iseloomu ja ehitust arvestades. Eestis üldlevinud tava kohaselt ei tantsitud ka oreli ja harmooniumi saatel, kuna need on jumalale meelepärased pillid. Moldpill ei olnud aga kintugevasti kinnistunud Eesti rahva traditsioonis, kuid sellegi poolest oli see moepillina küllaltki laialdase levikuga. Seda on peetud episoodiliseks muusikainstrumendiks.

2 MOLDPILLI KONSERVEERIMINE

Muusikariistad on alati olnud osa meie kultuurist ning nad kannavad endas sama suurt väärtust nagu ka teised ajaloolised objektid. Pillimeistrid on loonud pille selleks, et muusikud saaksid neid mängida ning rahvas saaks neid kuulata. Sellest tulenevalt on tekkinud palju vaidlusi muusikainstrumentide säilitamise üle. Konserveerimiseetika kohaselt tuleb suhtuda muusikainstrumendi algseisundisse lugupidavalt, minimaliseerides sekkumist, mis võib muuta pilli olemust või välimust. (R.Barclay, 2004) Teisalt restaureerimine taastaks pilli funktsionaalsuse, kuid tuleb ka silmas pidada, et restaureerimistööd võivad potentsiaalselt likvideerida kõiksugused jäljed, mis on aastatega pillile oma väärtust andnud. Seetõttu on enamuse muuseumide hakanud eelistama muusikainstrumentide restaureerimisele konserveerimist, mille tööde teostamisel on muusikainstrumente säilitatud mitte mängitavas vormis. Konserveerime aitab paremini säilitada ka pillimeistrite käekirja. (Museum international, 1996)

Lõputöö esimeseks praktiliseks osaks on Moldpilli konserveerimine. Selles peatükkis kirjeldan antud pilli seisundit ning teostatud konserveerimistööd.

2.1 Pilli kirjeldus



Joonis 5: Moldpill enne

Tegemist on Saaremalt pärit kergelt kitarri kuju meenutava moldpilliga, mille poogen on kaotsi läinud. Pill on eeldatavasti valmistatud 19. sajandi keskpaigas, mil moldpillid olid Eesti talurahva seas enim populaarsed. Kuna moldpillid olid tol ajal talurahva poolt meisterdatud, võib eeldada, et ka see pill on valmistatud Saaremaa talupoja poolt.

Pilli põhja ja seinte tegemisel on kasutatud tamme. Seinte paksuseks on umbes 5 mm, mis on võrreldes viiuli ja tšelloga päris paksem. Moldpilli otsaklots ja kõlakaas on valmistatud kuusest. Kõlakaane keskel on kaks kõlaava, mis originaalis võisid olla S kujulised. Moldpilli virblipakk¹ ja sõrmlaud on valmistatud kasest. Pilli keel on kaotsi läinud. Konstruktsioon on kokku pandud naelte ja kruvidega, puuduvad liimi kasutamise jäljed.

¹ Pilli kaela otsas asuv detail, kust käib läbi keele pingutamiseks häälestuspulk e. virbel

2.2 Pilli algseisund



Joonis 6: Moldpill pealt vaates

Pill on aastate jooksul kattunud talumajast tulnud suitsu, rasva ja muu mustusega, mis on muutnud puidu värvi. Üle kogu pilli kere on näha putukakahjustusi ja mõrasid. Pilli kere on alumisest otsast lõhenenud ning servade küljest lahti tulnud. Kõlakaanel olevad kõlaavad on osaliselt katki läinud.



Joonis 7: Rotiauk



Joonis 8: Pilli põhi

Moldpilli külgedel on mõlemal pool näha näritud auke, arvatavasti võisid pilli sees pesitseda hiired. Sellele viitavad ka pilli põhjas olevad heina ja mulla jäägid. Põhja alumine osa on murdunud.



Joonis 9: Virblipakk

Virblipakk on osaliselt katki läinud ning kadunud on ka pilli keel, millest väike osa on veel pilli alumises osas säilinud. Virblipakul on näha ka häälestuspulka ehk virblit mille ots on ära murdunud.

2.3 Konserveerimiskava

Tuginedes pilli seisundile ja eesmärgile, koostasın konserveerimiskava:

- Algseisundi dokumenteerimine
- Kuivpuhastus
- Märghpuhastust
- Naelte eemaldamine
- Liimimine
- Putukakahjustustega puidu tugevdamine
- Lõppseisundi dokumenteerimine

2.4 Konserveerimisprotsess

Peale visuaalset vaatlemist ning algseisundi dokumenteerimist, tuleb esimese asjana teha pillile kuivpuhastus. Kuivpuhastusega eemaldan lahtise mustuse ning valmistan pinna ette märghpuhastuseks. Teostasın antud etapi pintsliga mustust lahti hõõrudes ning tomuimejaga puhastades.



Joonis 10: Kuivpuhastus



Joonis 11: Kuivpuhastus

Järgmiseks teostasın pilli märghpuhastuse. Alustasin kõige nõrgemast vahendist, milleks oli deioniseeritud vesi, tegin katsetuse pilli põhja peal, et näha kui palju mustust saab maha võtta. Deioniseeritud vesi eemaldas mustust piisavalt, kuid ei kahjustanud pilli selle hetkelist viimistlust (joonis 12), seetõttu jätkasin tööd deioniseeritud veega.



Joonis 12: Proov



Joonis 13: Märgpuhastus

Kui pill oli ära puhastatud, proovisin eemaldada kaane ja põhja küljest naelu, selleks, et hiljem oleks kaane liimimine lihtsam. Kõiki naelu ei olnud võimalik välja võtta, kuna need olid liiga roostes (joonis 14) ning purunesid eemaldades. Selleks, et naelad siiski ette ei jääks, lõikasin need tangidega maha.



Joonis 14: Naelad



Joonis 15: Puhastatud pill

Enne konserveerimist oli pilli konstruktsioon lahtine ning terviklikkuse loomiseks otsustasin selle kokku liimida. Liimi kasutasin pigem vähem, kuna pilli konstruktsioon on aastatega vormi kaotanud ja nõrgaks jäänud, mistõttu võiks tugevam survestamine seda oluliselt kahjustada. Lisaks saab tulevikus vajadusel selle uuesti avada. Liimimiseks kasutasin kondiliimi (joonised 16,17).



Joonis 16: keelehoidja liimimine



Joonis 17: Pilli ülemise osa liimimine



Joonis 18: Pilli kere liimimine

Kui pill sai liimitud, tuli tugevdada putukakahjustustega kohti, seda selleks, et puit ei laguneks ja säiliks kauem. Kasutasin 10% atsetoonis lahjendatud Paraloid B 72 ning kandsin seda pintsliga peale.

2.5 Lõpptulemus



Joonis 19: Konserveeritud moldpill

3 PILLIDE KOOPIAD JA REKONSTRUKTSIOONID.

MOLDPILLI REKONSTRUEERIMINE

Juba ammu ajast pillimeistrid üle terve maailma valmistanud vanaaegsete ja kadunud pillide koopiaid. Seda nii raamatu kirjelduste kui ka illustratsioonide järgi, mida võis leida nii freskodel kui müntidel. Koopiapillid järgivad originaali võimalikult täpselt, alustades materjalist lõpetades pisimate detailiga. Mõnel juhul on see kõige parem variant, aga kui tegemist on tugevalt kahjustunud pilliga, on parem luua rekonstruktsioon, mis jäljendab pilli võimalikult originaali lähedaselt, tehes väikseid muudatusi materjali või tehnika osas.

Konservaatori ja pillimeistri Roland Suitsuga ning pilli omanikuga arutelu tulemusena, otsustasime pillist teha rekonstruktsiooni. Nii saab luua täiesti uue mängitava pilli, mis järgib originaali mõõte, välimust ja meistri käekirja. Antud peatükis annan ülevaate koopiate ja rekonstruktsioonide valmistamise ajaloost ning kirjeldan varasemalt konserveeritud moldpilli rekonstruktsiooni valmistamise protsessi.

3.1 Milleks luuakse koopiaid ja rekonstruktsioone?

Selleks, et vanemaid muusikainstrumente võiks kasutada muusika mängimiseks, tuleb läbi viia restaureerimistööd. Restaureerimine võib paraku pillile rohkem viga teha ning ilmselgelt ei kõla restaureeritud pill enam nii, nagu see algselt võis kõlada, seda ennekõike puidu tõttu, mis aastate jooksul vananeb.

Pillimeistrite huvi tõttu hakati looma vanaaegsete pillide koopiaid. Koopiaid ja rekonstruktsioonid annavad võimaluse säilitada vanaaegsete muusikainstrumentide kõla ning anda see edasi tulevastele põlvkondadele. Kahjuks ei kõla koopia täpselt nii nagu kõlas originaal, kuid võrreldes restaureerimisega, on selle tulemus palju originaali lähedasem. (Museum international, 1996)

Rootsi muuseumi kuraator Cary Karp on öelnud: „Selle asemel, et teha pillide kollektsioone nii palju mängitavaks kui võimalik, seal juures rikkudes nii nende materjali kui terviklikkust, kas poleks mitte targem, teha neid nii kopeeritavamaks kui võimalik?“. (R.Barclay 2024) Kuna koopia on originaalile nii valmistamise kui materjali kasutamise suhtes võimalikult lähedane, tuleb ka pilli kõla originaalile üpris lähedane. Lisaks on koopiat võimalik kasutada edasistes muusikaalastes katsetamistes. (CIMCIM, 1994)

Rekonstruktsioon erinevalt koopiast annab suurema vabaduse pilli kopeerimisel. Rekonstruktsiooniks peetakse nii ajaloolise objekti algseisundi taasloomist kui ka selliste pillide konstrueerimist, mille ajaloolised koopiad pole osaliselt või täielikult mõõtmiseks ja uurimiseks saadaval. Läbi rekonstruktsiooni on võimalik luua pille, mida võib näha nii maalidel kui ka raamatutest ning ühtlasi muusikainstrumente, mis on tugevalt kahjustunud. (CIMCIM, 1994)

3.2 Moldpilli rekonstrueerimine

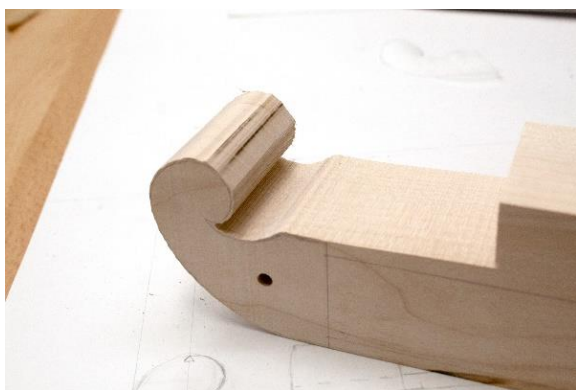
Enne tööde alustamist on vajalik hankida materjal ning kuna ma valmistan originaalpillile rekonstruktsiooni, valisin originaalile sarnase materjali. Visuaalsel vaatlemisel määrasin, et pilli põhi ja ääred on valmistatud tammest, kõlakast, otsaklots, sadul ja keelehoidja on valmistatud kuusest ning sõrmlaud ja virbipakk kasest. Ainukese muudatusena otsustasin valmistada virbipaku ja sõrmlaua vahtrapuust. Pilli häälestades kasutatakse virblit, mida keelepungutamiseks keeratakse ja seetõttu kulub puit selles piirkonnas kiiresti ära, valmistades virbipakku vahtrast teen ta vastupidavama.

Paralleelselt pilli valmistamisele tegin 1:1 joonised, mida on võimalik tulevikus uue pilli tegemiseks kasutada.

3.2.1 Virbipakk

Originaalpilli virbipakk oli hävinud ning seetõttu pidi uue valmistamisel natuke loominguliselt lähenema. Tegin väikese uurimistöö kombineerides originaalse virbipaku mõõte teiste moldpilli virbipakkude disainidega. Jäin efektselt kaarduva teo motiivi juurde, mis sobitub ülejäänud pilli iseloomuga.

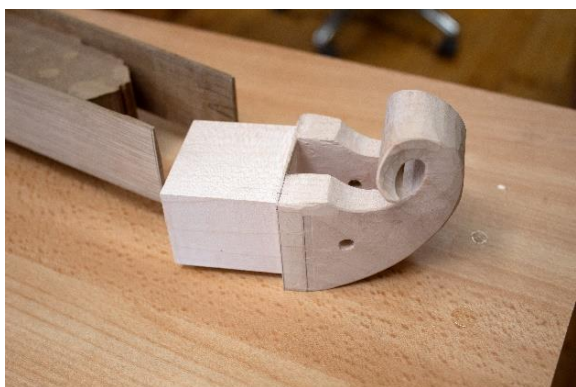
Selle valmistamiseks mõõtsin originaali mõõdud ning kandsin need vahtraklotsi peale. Puurisin virbli augu ning seejärel lõikasin lintsae ja formaatsaega välja üldkuju ning hakkasin peitli ja Jaapani saega sellele vormi andma (joonis 15, 16). Originaalil oli näha peitli jälgi ning seetõttu otsustasin pinna lihvimise asemel peitli jäljed alles jätta, imiteerides nii originaalpilli meistri käekirja.



Joonis 20: Virblipakk



Joonis 21: Virblipakk



Joonis 22: valmis virblipakk



Joonis 23: Originaali ja koopia võrdlus

3.2.2 Virbel



Joonis 24: Virbli valmistamine

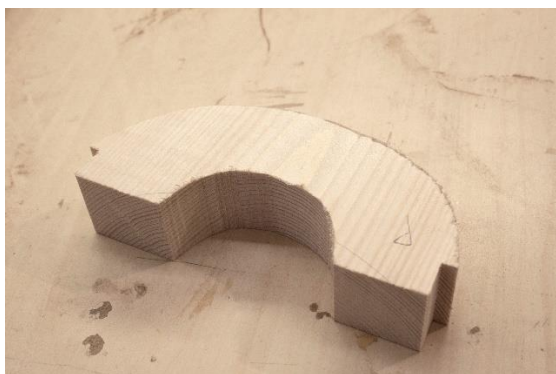
noa ja koonushõõritsa abil seda õigesse mõõtu vormima. Kui virbli koonuse osa valmis sai, lõikasin noa abil selle pea välja. Seejärel viimistlesin virbli pea värnitsaga ära.

Kui virblipakk sai valmis, tuli valmistada, selle juurde ka virbel. Virbli valmistamiseks otsustasin samuti kasutada tugevamat puitu, milleks valisin õuna. Lisa muudatusena tahtsin teha virbli koonusekujulise, selleks et see virblipaku küljes kindlalt püsiks.

Lõikasin formaatsae ja lintsae peal välja vajalike mõõtudega klotsi. Seejärel hakkasin

3.2.3 Otsaklots

Otsaklotsi jaoks valmistasin šablooni ja kandsin selle õigesse paksusesse hõõveldatud kuuseklotsi peale, seejärel lõikasin lintsae peal selle välja. Üritasin jälgida, et originaali ja uue detaili puidu süü jookseks samamoodi.



Joonis 25: otsaklots

3.2.3 Küljed



Joonis 26: MDF vormi valmistamine

Külgede tegemiseks tuli esialgu mõõta originaalpilli seinte paksus ja kõrgus. Küljed tuli teha igaks juhuks pikemad. Kuna originaalil oli seinte paksus kohati erinev võtsin keskmise mõõdetud paksuse. Seejärel tuli tammeplank ära hõõveldada ning õigesse mõõtu lõigata. Jälgisin puidu süüd selleks, et see jookseks originaalpilliga samas suunas.

Küljed tuli painutada kuumarauaga, selleks, et seda teha, tuli eelnevalt lõigata originaalpilli kuju järgi vorm (joonis 26). Esialgu tegin paberi peale šablooni, mille kandsin MDF peale ning lõikasin seejärel lintsaga välja. Selleks, et saaksin küljed peale painutamist fikseerida vormi külge, puurisin vormi sisse augud, ning lihvisin selle küljed ära. Kui vorm

sai valmis, oli võimalik külgede painutamisega alustada.

Selleks, et külgede painutamine oleks lihtsam, leotasin tammepuidu tükke paar päeva vees. Painutades kuumarauaga (joonis 27) jälgisin vormi abil seda, et küljed oleksid õige kujuga panitatud. Kahjuks esimese korraga see ei õnnestunud, kuna tegin küljed liiga paksud. Seejärel otsustasin külgede jaoks võtta kõige väiksema originaalpilli külgede paksuse, et painutamine oleks lihtsam. Kui üks külgedest sai painutatud, kinnitasin selle vormi külge, kasutades tüüblit

ja rattakummi (joonis 28). Seejärel kordasin sama protsessi ka teise tükiga. Jätsin küljed vormi külge paariks päevaks kuivama.



Joonis 27: Kuumarauga painutamine



Joonis 28: Painutatud külgede kinnitamine vormile

Kui küljed olid ära kuivanud, eemaldasid need vormi küljest, ning lõikasin õigesse pikkusesse. Seejärel liimisin kondiliimiga ükshaaval seinte külge otsaklotsi ja virbipaku (joonised 29, 30). Kui liim oli kuivanud, puhastasin selle jäägid sooja vee, pintsliga ja peitliga ära.



Joonis 29: Virbipaku liimimine



Joonis 30: Otsaklotsi liimimine

3.2.3 Põhi

Põhja tegemiseks joonistasin eelnevalt valmistatud seinte konstruktsioonist šablooni ning kasutasin seda põhja detaili märkimiseks ja välja lõikamiseks. Põhja paksuseks võtsin originaalpilli keskmise paksuse, jälgisin ka puidu süüd, et see jookseks originaaliga samas suunas. Kui pilli põhi oli lintsaega välja lõigatud, valmistasin küljekonstruktsiooni ette põhja liimimiseks. Selleks tasandasin kõik ebatasasused ja lihvisin pinnad tasapinnaliseks. Enne liimimist puurisin põhja väiksed augud, kust panin läbi naelad, seda selleks, et liimimise ajal põhi paigast ei liiguks. Seejärel liimisin põhja kondiliimiga küljekonstruktsiooni külge ning kinnitasin selle pitskruvidega (joonis 32).



Joonis 31: põhja märkimine



Joonis 32: Põhja liimimine

Kui liim oli kuivanud, puhastasin kõlakasti liimijääkidest, kasutades sooja vett, pintslit ja peitlit. Kui see oli tehtud, hakkasin peitli ja hõõvli abil tasandama põhja. (joonis 33) Kuna originaalpillil oli otsaklotsi peal näha peitli jälgi, siis uue klotsi valmistasin samal viisil (joonis 34).



Joonis 33: Äärte tasandamine



Joonis 34: Tasandamine ja peitli jälgede tegemine

3.2.4 Kõlakaas

Kõlakaane tegemisel on väga oluline materjal, milleks on kuusk. Valisin kuuseplangu, mis oli originaalpilli kaane sarnane. Esimesena tuli mõõta kaane paksus.

Järgmiseks tuli kuuseplank lõigata ja hõõveldada õigesse mõõtu. Valmistasin olemasoleva konstruktsiooni põhjal šablooni, mida kasutasin detaili väljalõikamiseks. Üritasin paigutada



šablooni nii, et oksakohad ei jääks serva, kuna need võivad ära murduda. Seejärel lõikasin lintsaega õigetest mõõtudest natuke suurema kõlakaane detaili välja.

Järgmiseks mõõtsin kindlatest punktidest originaalkaane paksuse ning hõõveldasin uue detaili vastavatesse mõõtudesse (joonis 35).

Joonis 35: Kaane hõõveldamine

Nagu ka põhja puhul, puurisin kaane kaela ja otsa väiksed augud, selleks, et saaks detaili naeltega ajutiselt kinnitada. Kui see oli tehtud ning kaas oli kinnitatud kõlakasti külge, märkisin ära õiged kaane mõõdud ning lõikasin selle välja.

Järgmisena tuli kõlakaane pealmine pool valmis saada. Selleks hõõveldasin ja lihvisin kaane õigesse mõõtu. Originaali vaadeldes, ei olnud kaane peal peitli jälgi näha, mistõttu otsustasin selle siledaks lihvida.

Seejärel tuli kaane teist poolt süvistama hakata. Märkisin ära originaalpilli kaane mõõtude järgi pilli tugitala. Olin eelnevalt kaliibri abil mõõtnud ka originaalpilli kaane paksuse ära. Hakkasin peitli abil kaant süvistama, mõõtes kaliibriga pidevalt selle paksust (joonis 36). Kui seinad olid piisavalt õhukesed, märkisin šablooni abil kaane peale kõlaavad, mille lõikasin seejärel vibrosaega välja (joonis 37). Kui kõlakast oli piisavalt õhukeks süvistatud, viilisin ettevaatlikult kõlaavad viiliga õigesse vormi ning olin valmis detaili põhja külge liimima.



Joonis 36: Süvistamine



Joonis 37: Kõlaavade lõikamine

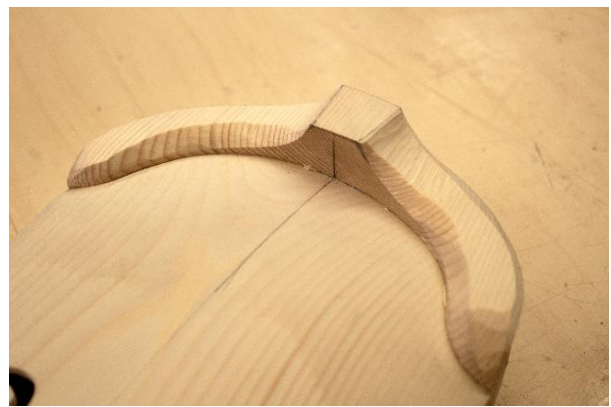
Lihvisin taas detailid tasapinnaliseks ning liimisin need kondiliimiga kaane kõlakasti külge. Pressimiseks kasutasin kummi ja mõnedes kohtades pitskruvisid.

3.2.5 Keelehoidja

Kuna originaalpillil olev keelehoidja oli ühel poolt katki, tuli valmistada šabloon, mille järgi puiduklotsist vastav kuju välja lõigata. Kui see oli tehtud, tuli peitli ja liivapaberi abil vormida keelehoidja põhi. Seejärel (enne detaili peale liimimist) lõikasin peitliga välja keelehoidja nurgad. Selleks, et liimimise ajal detail paigalt ei nihkuks, kinnitasin selle kahe väikse naelaga kaane külge. Peale liimimist lõikasin peitli ja noa abil detaili õigesse vormi ja suurusesse.



Joonis 38: Keelehoidja tasandamine



Joonis 39: Valmis keelehoidja

3.2.6 Sadul

Meister oli lahendanud originaalpillil sadula väga huvitavalt, lõigates kaane peale kolm astet, kuhu peale oli antud detail asetatud. Alustuseks oli vaja välja lõigata kandiline vastavates mõõtudes klots. Seejärel tuli originaalilt võtta astme mõõdud ning kanda need uue pilli peale. Kui see sai tehtud, lõikasin Jaapani sae abil kaane sisse astmed (joonis 40). Kandsin valmis tehtud kaane astmete mõõdud klotsi peale ning lõikasin formaatsae abil sadula astmed sisse. Kuna üks aste oli kumer, tuli see peitliga õigesse vormi töödelda.

Originaalpillil oli sadulasse tehtud tapi auk kuhu läheb sõrmlaud, tegin vastava tapi augu ka uue sadula sisse ning seejärel liimisin kondiliimiga kaane külge kinni. Kui see sai tehtud lõikasin peitli abil detaili õigesse vormi ja suurusesse.



Joonis 40: Astmed



Joonis 41: Valmis sadul

3.2.7 Sõrmlaud

Sõrmlaua tegemiseks kasutasin vahtrapuitu, kuna antud puit on tugevam ning vastupidavam. Esimeseks sammuks tuli võtta originaalpilli sõrmlaua mõõdud ning lõigata uus detail antud mõõtudes välja. Välja lõikamisel tuli juurde lisada ka tapi mõõdud. Kui detail oli õigetes mõõtudes välja lõigatud, liimisin selle kondiliimiga kaane külge kinni (joonis 43).



Joonis 42: Tapp



Joonis 43: Sõrmlaua liimimine pilli külge

Originaalil oli sõrmlaud valmistatud valesti, selle pügalate vahe oli kohati korrapäratu, selleks et uuel pillil sellist viga ei oleks, arvutasin välja keele pügalate vahemaa, kasutades spetsiaalset kalkulaatorit. Seejärel kandsin õiged mõõdud sõrmlauale ning lõikasin sellele saega paari millimeetrised sälgud sisse. Kui see oli tehtud, lõikasin peitliga ka astmed ning viilisin need viiliga siledaks.



Joonis 44: Astmete valmistamine



Joonis 45: Valmis sõrmlaud

3.2.8 Lõppviimistlused



Joonis 46: Peitsitud pill

Selleks, et pill oleks originaalile sarnasem, otsustasin selle õlipeitsiga ära viimistleda. Esimeseks sammuks oli vaja põhi nõ ära kruntida selleks, et värv jääks ühtlasem. Kasutasin tamme värvi peitsi ning värvisin sellega kogu pilli ära. Kui pill oli ära kuivanud, kandsin esimese kihi õlipeitsi peale ning jätsin paariks päevaks kuivama.

Kui esimene kiht õlipeitsi oli peal, tuli teha veel paar viimast viimistlust, milleks oli keele peale panek. Originaalpillil oli keel otsast kinnitatud naelaga, kuid ma otsustasin paremaks keele kinnitamiseks, naela asemel teha treitud keelekinnituspunni. (joonis 47).

Kui see oli tehtud, tuli virbipaku külge kinnitada virbel. Selleks suurendasin juba olemasoleva virbli augu koonushõõritsa abil suuremaks. Kui virbel oli auk ilusti sisse läinud, lõikasin Jaapani saega üleliigse virbli osa ära ning puurisin keskele augu, kust hakkab keel läbi käima. Määrisin virbli kohati spetsiaalse määrdega, et virbli keeramine oleks sujuv (joonis 48).



Joonis 47: Keele kinnituspunn



Joonis 48: Valmis virbel

Kui eelnevad etapid said tehtud, oli aeg keel peale panna. Keele panekuks oli vajalik sadulal määrata keskkoh, kuhu tuli sisselõige teha. Saagisin ettevaatlikult Jaapani saega sãlgu sisse ning hakkasin järjest keelt peale proovima (joonis 49). Keel peab olema piisavalt kõrgel selleks, et tagada vaba võnge. Kui see oli tehtud viimistlesin, pilli viimast korda õlipeitsiga ära.



Joonis 49: Keele sättimine

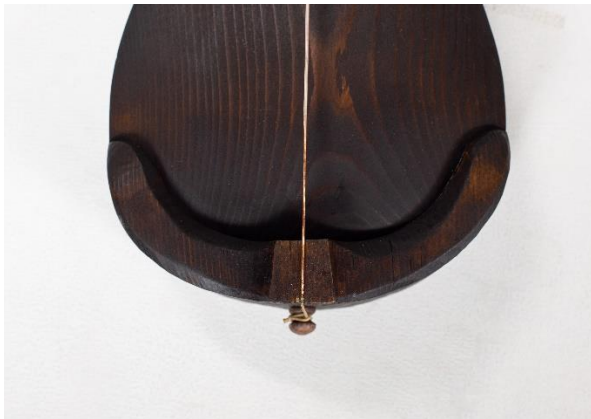
3.2.9 Lõpptulemus



Joonis 50: Moldpilli rekonstruktsioon (Annabel Ritson)



Joonis 51: Kõlaavad (Annabel Ritson)



Joonis 52: Keelehoidja (Annabel Ritson)



Joonis 53: Virblipakk (Annabel Ritson)



Joonis 54: Rekonstruktsioon originaaliga
(Annabel Ritson)



Joonis 54: Rekonstruktsioon originaaliga
(Annabel Ritson)

KOKKUVÕTTE

Lõputöö tutvustab keelelist poogenpilli, täpsemalt moldpilli. Pill on ehituselt pikklik tagurpidi molli (küna) kujuline, mille keele all on sõrmlaud ja nootide tähtmärgid. Pilli mängitakse vibulaadse poogna abil. Moldpilli on peetud Eesti rahvapilliks, kuid tegelikkuses on see tulnud meile Rootsist, kus on pill kandnud psalmodikoni nime.

Moldpill on väga pika ajalooga, selle juured ulatuvad 6. sajandisse, mil Vana-Kreeka filosoofid kasutasid seda teadusliku instrumendina. Hiljem kujunes pillist muusikainstrument, mida kasutati Skandinaavia ja luterlike maade koolides ja kirikutes.

Eestis kasutati moldpilli eelkõige kodudes musitseerides, kuid ka kirikutes ja koolides. Massilist moldpilli tootmist ei olnud, pillid olid valmistatud talupoegade poolt. Moldpillil on proovitud mängida ka tantsumuusikat, kuid kahjuks selle ehituse ja eripära tõttu seebe õnnestunud.

Lõputöö eesmärgiks oli läbi konserveerimise säilitada Saaremaa talupoja poolt valmistatud moldpill ning luua selle mängitav rekonstruktsioon. Rekonstruktsiooni eesmärgiks oli taastada pilli terviklikkus ning teha see mängitavaks.

Praktilise töö esimeses osas konserveerisin pilli. Visuaalsel vaatlemisel määrasin puidu liigid ning pilli seisukorra. Moldpill oli väga tugevalt kahjustatud: esinesid mõrad, putukakahjustused ning murdunud ja kaduma läinud detailid. Kuna pilli seisund oli niivõrd halb, ei olnud mõistlik suuremaid töid ette võtta. Otsustasin pilli korralikult ära puhastada ning tugevdada putukakahjustustega puidu osad Paraloidiga, selleks, et see säiliks kauem. Terviklikkuse loomiseks otsustasin pilli põhja ja kõlalaua kokku liimida. Liimimise protsess oli keeruline ning ei jäänud ideaalne, seda seetõttu, et aastate jooksul lahtiselt olnud pill on hakanud oma painutatud vormi kaotama. Kuna puit oli väga kuiv ja rabe oleks tugev surveamine võinud seda oluliselt kahjustada. Siiski selleks, et pill veel rohkem oma vormi ei kaotaks, pidasin kokku liimimist vajalikuks.

Praktilise töö teises osas valmistasin olemasolevale moldpillile rekonstruktsiooni. Läbi rekonstruktsiooni oli võimalik taastada pilli välimus ja funktsioon. Luues uut pilli järgisin originaalpilli vormi ja mõõte ning üritasin jäljendada ka meistri käekirja. Otsides inspiratsiooni teistelt moldpillidelt, rekonstrueerisin uuel pilli täielikult virbipaku. Tööprotsessis tegin muudatusi seoses mõne detaili materjaliga. Originaalpilli virbipakk ja sõrmlaud olid valmistatud kasepuidust, mille asendasin uuel pillil vahtraga. Selline lahendus andis kulumiskindla ja vastupidavama tulemuse.

SUMMARY

Conservation and reconstruction of Monochord

The main aim of this final thesis was to preserve a monochord made by a peasant from Saaremaa through conservation and to create a playable reconstruction of it. The goal of the reconstruction was to restore the integrity of the instrument and make it playable.

Monochord is built in the shape of an elongated upside-down trough with a fingerboard under the string. The instrument is played by a bow which resembles an archery bow. Monochord has been considered as the traditional instrument of Estonia, but in reality, it came to us from Sweden, where the instrument was called psalmodicon.

Monochord has a very long history, its roots go back to the 6th century when Greek philosophers used it as a scientific instrument for measuring musical intervals. Philosophers believed that the whole universe could be understood in terms of musical harmonies and simple mathematical ratios. Later, the instrument developed into a musical instrument used in schools and churches in Scandinavian and Lutheran countries. The appearance of monochord as we know today in museums, came first from Sweden, where pastor Johannes Dillner in search of an affordable and easy instrument combined old European music instrument called hummel and monochord creating one string instrument, psalmodicon.

A lot of information about the arrival of the monochord in Estonia and its use here has been lost or does not exist at all, so a lot of things can only be assumed or derived from the existing texts. As much as it's known, in Estonia, the monochord was primarily used at homes but also in churches and schools. There was no mass production of monochords, the instruments were made by peasants or students. Some of the village churches didn't have expensive instruments like organs or violins, so in need of an affordable instrument people started to use monochord. Monochord was also used as a school instrument for an exact same reason. In Jüri parish musicians tried to play dance music on monochord, but unfortunately because of its construction it did not work out.

In the first part of the practical work, I preserved the instrument. Through visual observation, I determined the types of wood and the condition of the instrument. The monochord was very badly damaged. There were cracks, insect damage, broken and missing parts. Since the condition of the instrument was so bad, it was not wise to undertake major works. I decided to clean the instrument properly with deionized water and strengthen the insect-damaged parts of the wood with Paraloid in order to preserve it in the long term. To create integrity, I had decided to glue

the instrument together. The gluing process was complicated and did not come out ideal, due to the fact that the instrument, which has been open over the years, has started to lose its shape. Since the wood was very dry and brittle, strong pressure could break it. However, in order for the instrument to not lose its shape even more, I gluing was necessary.

In the second part of the practical work, I made a reconstruction of an existing monochord. Through the reconstruction, it was possible to restore the appearance and function of the instrument. By creating the shape and using dimensions of the original monochord, I created a new instrument, while also trying to imitate the personal style of the original master. Looking for inspiration from other monochords and psalmodicons, I completely reconstructed the fiddle on the new instrument. During the work process I changed the materials of some parts. The original instrument used birch wood on fiddle and fingerboard, which I replaced with maple wood on the new instrument. Such a solution gave a wear-resistant and more durable result. I also changed the look of a fidget spinner so that it stays on the fiddle better.

KASUTATUD KIRJANDUS

CIMCIM Publications, no. 3: 1994 *International Committee of Musical Instrument Museums and Collections*, University of Edinburgh

Herbert Tampere, 1975 *Eesti rahvapillid ja rahvatantsud*, Tallinn: Eesti raamat

Igor Tõnurist, Meelika Hainsoo, Cätlin Jaago, Tarmo Kivisilla, Anneli Kont-Rahtola, Tarmo Noormaa, Aleksander Sünter, 2008 *Eesti rahvapille*, Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda

Igor Tõnurist, 1996 *Pillid ja pillimäng Eesti külaelus*, Tallinn: Teaduste Akadeemia kirjastus

Torben Rees *Monochord* [WWW] <https://www.whipplemuseum.cam.ac.uk/explore-whipple-collections/acoustics/monochord>

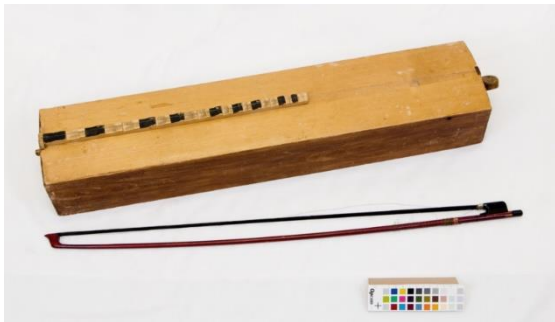
Robert Barclay, 2004 *The preservation and use of historic musical instruments: Display case and Concert hall*, London, Sterling VA: Routledge (November 1, 2004)

Museum International (UNESCO Paris) No. 189 (Vol. 48, No. 1, 1996) *Musical instruments*, Oxford: Blackwell Publishers

LISAD

LISA 1. Moldpillid Eesti muuseumites(koostatud MUIS andmetel)

MUUSEUM	PILLIDE ARV JA KOGU NIMETUS	FOTOD
Eesti Rahva Muuseum	4 pilli Eesti kogus 3 pilli ERMi esimesed 20000 eset	 moldpill, katked (ERM A 509:5967/1-7); Eesti Rahva Muuseum; Eesti kogu  moldpill (ERM 10990); Eesti Rahva Muuseum; ERMi esimesed 20000 eset
Eesti Teatri ja Muusikamuuseum	32 pilli Muusikainstrumentide kogus	 Moldpill-hiiukannel (ETMM _ 8205 Mi 61); Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum;

		 Moldpill-roikapill (ETMM _ 8205 Mi 64); Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum;
Eesti Ajaloomuuseum SA	1 pill Etnograafia kollektsioonis	 Moldpill (AM _ 9256 E 267); Eesti Ajaloomuuseum SA;
Eesti Vabaõhumuuseum	1 pill Esemekogus	Pilt puudub
Hiiu Muuseumid SA	2 pilli Ajaloolises kogus, muusikainstrumentid ja tarvikud	 Moldpill (HKM _ 3090 AjI 3:7); Hiiu Muuseumid SA;  Moldpill poognaga (HKM _ 5654/ab AjI 3:3); Hiiu Muuseumid SA;

Harjumaa Muuseum	1 pill Ajaloolises kogus	Pilt puudub
Järvamaa Muuseum	1 pill Etnograafia kogus	 mollpill, poognaga (PM _ 459 E 178); Järvamaa Muuseum;
MUISi andmetel on Eesti muuseumites kokku 45 moldpilli.		

LISA 2. Restaureerimisprotokoll

Tööde album Restaureerimis protokoll

Anastasia Malkova

Teostaja nimi

Diplomand

Ametinimetus

Eesti Rahva Muuseum

Tööde läbiviimise koht (asutus/osakond)

Roland Suits

Juhendaja /ametinimetus/asutus



Foto: 1

1. Objekti andmed

Nimetus	Moldpill
Autor	teadmata
Dateering	19.saj
Materjal	Kuusk, tamm, kask,
Tehnika	Käsitöö
Mõõtmed	80x780x185
Omanik	Ester Sõtsova
Tähis	puudub

2. Konserveerimistööde ülesanne/eesmärk

Eesmärgiks on puhastada ja konserveerida pill, pikemaajaliseks säilitamiseks.	
Tööde teostamise aeg	03.04.2023 – 23.05.2023

3. Objekti iseloomustus

Kirjeldus  Foto: 2	Tegemist on Saaremaalt tulnud õrnalt kitarri kuju meenutava moldpilliga, mille poogen on kaotsi läinud. Pill on eeldatavasti pärit 19. saj keskpaigast, millal olid moldpillid Eesti talurahva seas enim populaarsed. Kuna moldpillid olid tol ajal valmistatud talurahva poolt, võib eeldada, et ka see pill on valmistatud Saaremaa talumehe poolt. Pilli põhi ja seinad on valmistatud tammest ning nende paksus on umbes 5mm, mis on tavalise pilli jaoks päris palju. Moldpilli otsaklots ja kõlalaud on valmistatud kuusest. Kõlakaane keskel on kaks kõlaava, mis originaalis võisid olla S kujulised. Moldpilli virblipakk ja sõrmlaud on valmistatud kasest. Pilli keel on kaotsi läinud. Konstruktsiooni kokku panemisel on kasutatud naelu ja kruvisid.
Autori v töökoja märgistus, signatuur	Puudub
Muud pealdised, märgid, tekstid	Puuduvad
Andmed varasemate konserveerimis-restaureerimistööde teostamise kohta	Puuduvad
Kirjandus- ja arhiiviallikad	„Eesti rahvapillid ja rahvatantsud“ H.Tampere „Eesti rahvapille“ Igor Tõnurist „Pillid ja pillimäng Eesti külaelus“ Igor Tõnurist

4. Objekti seisund enne konserveerimist

Seisundi kirjeldus  Foto: 3  Foto: 4  Foto: 5  Foto: 6	Pill on aastate jooksul kattunud talumajast tulnud suitsu, rasva ja muu mustusega, mis on muutnud puidu värvi. Üle terve kere on näha putukakahjustusi ja mõrasid. Pilli kere on alumisest otsast lõhenenud ning külgede küljest lahti tulnud. Kõlakaanel olevad kõlaavad on osaliselt katki läinud.(Foto 3) Moldpilli servades on mõlemal pool näha näritud auke(foto 4), arvatavasti võisid pilli sees pesitseda hiired. Sellele viitab ka pilli põhjas olevad heina ja mulla jäägid. Põhja alumine osa on murdunud.(foto 5) Virblipakk on osaliselt katki läinud(foto 6) ning kadunud on ka pilli keel, millest väike osa on veel pilli alumises osas säilinud. Virblipakkul on näha ka häälestuspulka ehk virblit mille ots on ära murdunud.
Kokkuvõtlik/üldine hinnang objekti seisundile	Halb

5. Konserveerimistööde kava

Tööde loetelu	
• Algseisundi dokumenteerimine • Kuivpuhastus • Märghpuhastus • Naelte eemaldamine • Pilli kokku liimimine • Putukakahjustustega puidu tugevdamine • Lõppseisundi dokumenteerimine	• Esemel algseisundi ja kahjustuste määramiseks • Esmase puhastamine, ette valmistus märghpuhastuseks • Mustuse eemaldamiseks • Paremaks liimimiseks • Konstruktiooni parandamiseks • Hõreda ja pehme puidu tugevdamiseks • Esemel seisundi fikseerimiseks ja informatsiooni säilitamiseks konserveerimisprotsesside kohta

6. Konserveerimistööde kirjeldus

Teostatud tööd	
• Algseisundi dokumenteerimine • Kuivpuhastus(fotod 7,8) • Märghpuhastus(fotod 9,10) • Naelte eemaldamine • Pilli kokku liimimine • Putukakahjustustega puidu tugevdamine • Lõppseisundi dokumenteerimine	• Visuaalne vaatlus, Canon EOS 6D, objektivid Canon EF 24-70mm f2.8L II USM ja Canon EF-S 18-55mm f/3.5-5.6 IS II. Word • Pintsell, tolmuimeja • Vatt, Deioniseeritud vesi • Näpitsad, tangid • Kondiliim, pitskruvid • 10% Paraloid B 72, mis on lahjendatud atsetoonis, pintsell • Word, Canon EOS 6D, objektivid Canon EF 24-70mm f2.8L II USM ja Canon EF-S 18-55mm f/3.5-5.6 IS II.
Muudatused konserveerimistööde kavas	Tööd on teostatud konserveerimiskava järgi

7. Illustratiivne materjal (fotod, skeemid jne)



Foto: 7



Foto: 8



Foto: 9



Foto: 10

8. Teostatud tööde tulemus



Foto: 11



Foto: 12



Foto: 13



Foto: 14



Foto: 15



Foto: 16



Foto: 17



Foto: 18



Foto: 19



Foto: 20



Foto:21



Foto: 22



Foto: 23



Foto: 24



Foto: 25



Foto: 26

9. Säilitus- ja hooldusjuhend

Pilli tuleks säilitada puhtas ja tolmuvas ruumis ning jälgida et temperatuur ja õhuniiskus oleks stabiilne. Hoiduda niiskustingimuste järskudest muutustest, kuna puit vajab kohanemiseks aega. Puhastamiseks ei tohi kasutada vett, vaid kuiva puhast lappi.

Kuupäev

Allkiri